

Naslovna stran

Fran Milčinski

DROBIŽ

Pebook, 2014

O tej e-knjigi

»Drobiž«; Fran Milčinski, 1921

© PeBook, 2014

PeBook

Popular eBooks Publishing Co.

Mengeš, Slovenija

Spletna stran: ***PeBook***

Publicirala v elektronski obliki založba PeBook, Maj, 2014

Dostopna v elektronski obliki na spletni strani: ***E-knjigarna Ptica***

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32(0.034.2)

MILČINSKI, Fran, 1867-1932

Drobiž [Elektronski vir] / Fran Milčinski. - El. knjiga. - Mengeš : PeBook, 2014

ISBN 978-961-6944-59-5 (ePub)

ISBN 978-961-6944-60-1 (mobi)

ISBN 978-961-6944-61-8 (pdf)

273793280

Avtorske pravice in licenca

Vse pravice pridržane.

Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam. Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod za vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili. Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

Naslovna stran 2

O tej e-knjigi 3

Avtorske pravice in licenca 3

Vsebina 4

DROBIŽ 4

1. Nova žival 4

2. Sanje 7

3. Drobna družčina 10

4. Za čast 13

5. Predsednik Gropa 19

6. Slabi časi 23

I. Naši in vojna 23

1. 23

2. 25

3. 29

II. Aprovizacija ali Red vlada svetu 31

III. Tenda Lala 36

7. Damske ure 42

8. V gorskem zakotju 46

9. Dedno obremenjen 51

10. Morski strah in Dimež, strah kranjske dežele 57

DROBIŽ

1. Nova žival

Moja kuharica Jera je zbolela in šla domov. Ni treba nič misliti, čeprav sem samec. Svoje lastno gospodinjstvo s svojo kuharico imam zgolj zato, ker ljubim pri kosilu sezute čevlje: drugega veselja itak nimam na svetu. Jera je torej zbolela in šla domov, pa upam, da ni nič nevarnega. Jera je pošteno ženšče, le to slabost ima, da me hoče spitati. Kadar me pride sestra obiskat, učiteljica je tam med dravskimi Poljanci, vsakokrat se ji pohvali: »Naš gospod so se zredili.« Drugega programa nima. Meni pa je stvar zelo neljuba; imam tako službo in take stranke, da mi je večkrat spregovoriti kako resno besedo o zmernosti in varčnosti, sam pa tehtam 85 kil. To je zelo neprilичno. Sicer pa je pridna in skrbna, in preden je odšla domov se zdraviti, se je še sama pobrigala za začasno namestnico.

Nova kuharica, Jerina namestnica, je majhna, tiha in delavna žival. Kako ji je ime, ne vem; povedala mi ga ni, meni pa se ne ljubi jo izpraševati po njem. Vesel sem, da imam doma mir in da mi ni treba govoriti.

Nje pravopis je bolj slab — zabeležuje namreč svoje izdatke. »Ule« je olje, »zile« je zelje, »promp« je krompir in »firtola« je karfijola ali cvetača. Kuha približno v isti dobroti, kakor piše.

Sicer pa je prijazna: pozdravlja me, kadar prihajam domov. Jera ni tega nikdar storila. Morebiti ji je bilo od izpovednika prepovedano.

*

Bog ve, ali je moja nova žival že kdaj kod drugod kaj kuhala ali sem tako srečen, da uživam prvence njenega delovanja na tem področju. Tako se mi zdi, kakor da hodi nova pota in zasleduje nove cilje.

Kuha pa v znamenju slane luže.

Npr.: Siva luža in nevesekaj notri: to je juha.

Ali pa luža in v luži plavajo zelena peresca: to je solata.

Ali pa mrko močvirje, plašno zro iz njega nejasna telesa: to je golaž.

Enpot je postavila na mizo rjastorjavo lužo s cinki in notri ni bilo ničesar: to je bila omaka, pa nisem dognal kaka. Vprašati se mi ni ljubilo: vesel sem, če mi ni treba govoriti.

In vse zasoljeno!

Enkrat sem ji rekel: »Slišite, vsako reč preveč solite!«

Zamerila mi ni, le rekla je: »Če ni slano, ni dobro!« In solila je svojo pot naprej.

Je pač individualiteta; kuha, kakor ji vелеva srce, ne kakor bi ugajalo občinstvu!

Tolažim se: Bog ve, čemu je to dobro. Morebiti shujšam, močno bi me veselilo!

*

Peči tudi ne zna. Njene pečenke so kuhane, blede so in drugega okusa nimajo, nego slane so. Pričenjam jesti, pa ne vem, ali je od svinje, od teleta ali od govedine; le toliko vem: zanič je! Lačen grem v posteljo, tega nisem bil vajen.

Pa saj je spanje bolj zdravo, ako želodec ne tišči ...

*

Drugače je pridna, ne morem nič reči. In snažna je. Če pogrinja mizo in zapazi na žlici ali na krožniku madež, recimo od muhe, ročno vzame žlico ali krožnik, dahne na madež in ga odstrga z nohtom.

In varčna je. Rabljene zobotrebce vse zopet nazaj spravi v posodico.

Le zastran hlač se ne spozna. Odragal se mi je gumb, prišla ga je, pa ne tja, kjer je manjkal, ampak drugam.

Ne vem, ali tudi drugi ljudje jedo krompirjevo solato s papriko ali je to zgolj osebna niansa moje nove živali.

In pa hrenovo omako z grahom notri ...

Jako malo jem, upam, da izdatno shujšam.

*

Kako stvar, ne rečem, še skuha tako, kakor kuhajo drugod, npr. krompir, jajca; tisto jem. Klobasa pa ji je zadnjič že izpodletela — vsaj za moj subjektivni okus. Svojega okusa seveda ne vsiljujem nikomur, morebiti je bila torej klobasa izborna, le jesti je nisem mogel.

Kombinacije ima moja nova žival čudne ali, recimo, izvirne, npr. mrzla gnjat in zraven žganci z mlekom, ali pa pri govejem mesu za prikuhi hren in solata, ali pa hkrati s praženim krompirjem še krompirjeva solata.

Kakih pet kil, se mi zdi, sem že shujšal. Še za kakih pet bi rad, pa bi bil srečen. Tako si prihranim pot v Rogaško Slatino in stroške. Rajši novi živali par kronic priboljšam k plači ...

*

Opoldne mi je pripravila cvetačo ali »frtjolo«, kakor ona pravi. Načel sem jo, notri je bila zacvrt kukec ali hrošč. Jaz nisem učenjak, zato ne vem povedati, kake vrste je bil ta kukec ali hrošč; okrogel život je imel in precej nog in velik je bil kakor leča. Tfej! Kukcev ali hroščev katere koli vrste ne ljubim v cvetači, jaz ne! Rad upoštevam vsakogar prepričanje in okus, zahtevam pa odločno, da se upošteva tudi moj okus, zlasti med mojimi štirimi stenami! Terorizirati se ne dam po novih potih in ciljih!

Vsaj dva dni ne bom nič jedel!

Pa naj bo! Ako se sedaj ne iznebim trebuha, nikoli se ga ne bom.

Dekleta me že gledajo prijazneje, mislim, da se vidim mlajši!

Vražja smola! Moja nova žival mi je zbolela. Zdravnik pravi, da ima strahovito pokvarjen želodec in da mora takoj v bolnico, tam ji bodo, ne vem, želodec obrnili, nanovo tapecirali in zlikali. Majal je z glavo, očitajoče me je pogledal in me vprašal, s čim sem jo pravzaprav krmil. Glej ga dedca, saj je ona kuhala, ne jaz!

Žal mi je, da me prav sedaj zapušča sredi mojega zdravljenja zoper debelost ...

*

Šel sem na kolodvor, da oddam pismo na prejšnjo kuharico Jero, kako ji je z zdravjem in kaj misli. Pri tej priliki pa sem se tehtal.

... !!!

Torej tako!

Kaj naj rečem! Vsak človek ima pač svoj dar: temu se vsaka figa izpremeni v balado, drugemu vsak grižljaj, naj je še tako zoprn, v mast! Jaz bi se nemara redil, če ne bi drugega

jedel kakor zelene pajke! Devetdeset imam kil! Za pet sem se torej zredil! Pa ob tej hrani!

Obupal bi!

Ali pa se oženil!

Na cesti sem srečal gospodično Marijo, vseč mi je, ker je pametna, vse se lahko z njo pomeni.

Potolažila me je. »Debeli ste? Kaj še! Suhi ste!« je rekla. »Saj ste še vedno bolj dolgi kakor široki.«

Držala se je čisto modro. Taka prijaznost človeku dobro de.

Njo vzamem!

Kaj sem hotel reči — seveda, če me hoče.

2. *Sanje*

Včasih se nisem brigal za sanje. Zbudil sem se, za hip se jih morebiti spomnil, pa jih takoj zopet pozabil. Kaj mi bodo: Še za šaljiv dobitek niso, sem si mislil.

Zdaj sem pa oženjen. Človek zjutraj vstane, treba, da je prijazen z ženo in kaj govori — vseeno kaj, da le beseda teče — pa govori o sanjah.

Žena mi je rekla: »Ti, čuj, glej naše literate; polovica vsake knjige — nič kot sanje! Lep denar si zaslužijo s sanjami, veš, da ne pišejo zastonj! Ti, ki se ti toliko sanja, bi tudi lahko kaj napisal, ne bi ti škodovala kaka kronica postrani. Nove suknje si močno potreben — sram me je že s tabo ... «

»Suknja je še dobra,« sem odgovoril, »saj ima še oba rokava. Ali galoš mi je treba, galoše so skozi. Ni napačna tvoja misel.«

Tako se je zgodilo, da sem začel zapisovati sanje.

In zdaj jih postavljam naprodaj.

Za pristnost in točnost se jamči tri leta!

Cena po dogovoru!

Prekupcem popust!

*

Prve sanje. Sanjalo se mi je o škorpionu. Ta škorpion je bil sila čudnega rodu: podoben je bil zobni krtačici, na hrbtu je imel vdlane tri rdeče drage kamne in skakal je po tleh, po listju kakor nervozna kobilica. Strah me ga je bilo — ne? Če me piči, beštija — pa tudi gnusil se mi je, kajti smelo trdim — ta »smelo trdim« sem čital v knjigi in mi je vseč — torej smelo trdim, da škorpionov nisem nikdar ljubil. Pa se mi je sanjalo, da sem se vendar ojunačil in se

spravil ga lovit. Za orožje sta mi služili dve veliki krtači. Previdno sem se plazil za njim, sreča mi je bila naklonjena, lop! sem ga pritisnil ob tla in stlačil, da je izdihnil svojo strupeno paro. Tačas pa zapazim, da ima ubita zver za rep privezано štirioglatо škatlico. Hola! Odprem jo: kaj je bilo v njej? Lekarniško zdravilo zoper njegov lastni strup! — Ti prikazen ti! To mi ni bilo le malo po volji in sem si rekel v sanjah:

»Glej, v kaki smeri se po neskončni dobroti in modrosti razvija živalstvo v prilog človeštvu!«

Tako se mi je sanjalo.

In zdaj vprašam: Ali niso čudne te sanje? Smelo trdim, izmisliti si jih človek ne bi mogel, pa če bi ves dan pero grizel. V istini zanimive! Dam jih prav poceni. Sprejemem zanje v zameno tudi par dobro ohranjenih galoš.

Druge sanje. Včasi se po kosilu zlekнем; da laže zadremљem, pa vzamem knjigo v roko. Smelo trdim: to so najlepši trenutki mojega življenja! Čitam, čitam, pa me premaga zaspanec; zatisnem veki, pa meže čitam kar naprej. Ali kar čitam v sanjah, je vse lepše in zanimivejše, kakor je v knjigi. Ni, da bi govoril: sami Sherlock Holmesi se mi sanjajo. Fino!

Zadnjič sem tako čital in zadremal in v sanjah nadaljeval berilo, in ko pridem do konca strani — ali mi roka ne obrne kar sama od sebe lista?! Na častno besedo, da je res! In pri tem se zbudim. Pa koj zopet zaspim in se mi sanja, da odhajam z doma s klobukom na glavi in z dežnikom v roki, pa se spomnim, da se nisem poslovil od žene — žalostna bo! In glej, v sanjah sem modroval: »Kaj bo žalostna, saj še ležiš na divanu in se ji lahko vsak hip opravičiš z dobro besedo, zakaj si kar tako odšel brez slovesa!«

Ali ni čudačudno: človeku se sanja, da sanja! Meni se to zdi strahovito zanimivo. Kakor da ima človek dve duši, tako rekoč drugo v drugi, in ena se je zbudila, toda ne v istini, zbudila se je le v sanjah druge, spita pa obe! Človek ni učenjak, ali vendar smelo lahko trdim, da so te sanje velepomemben prispevek k dušeslovju!

Beseda gre sedaj učenjakom.

Slovenski dušeslovci, pozor!

Redka prilika!

Svoji k svojim!

Cena meščanska!

Tretje sanje. Sanjalo se mi je, da sva z ženo napravila izlet na goro: podobna je bila Golici in ne vem, zakaj ji je bilo ime Črni vrh. Ko sva se vračala in dospela zopet v dolino, preudarim, tako in tako, da imava do doma še debeli dve uri in da bo toliko hoje nemara presedalo ženi. Zasmilila se mi je. Kaj storiti! Pa mi pride sijajna misel: Saj hodiva le v sanjah; ako žena težko hodi, jo zbudim, pa bo hoje konec. In res, ravno po gozdni poti sva jo sekala — pa jo primem prijazno okoli glave in ji zatrobim v uho:

»Micka, če težko hodiš, saj ti ni treba — se pa zbudi!« V drugi roki sem držal dežnik, brez